

מחודש לחודש

הגרדומים בעיראק

יהודים". ובוודאי שאין לנאצר מחסור בעצירים יהודים בבתי-הכלא שלו, שיוכל להתעלל בהם. הוא הדין בסוריה ובממלכת הירדן (שהיא "יודן ריין", ושבה הוציאו להורג נוצרים מאיוור הגדה המערבית, שהעיון לבקר ברבת עמון לרגל עסקיהם). כללו של דבר, ראש ממשלת ישראל סיכם את המצב כמו שהוא שעה שאמר, כי "הרצח בבגדאד מהווה עדות נוספת למהות המישטרים בארצות ערב ולכוונותיהם כלפי עם ישראל וכל יחיד בו, אילו ניתן להם מבוקשם".

המסקנה היא: יש למנוע מעשי רצח ערביים נוספים על ידי גיוס דעת הקהל בעולם וחיפוש דרכים להצלת שארית הפליטה של קהילות ישראל בארצות ערב.

קרוב לוודאי שמשלחת ישראל באו"ם ושגריריה בכל אתר ואתר יתרכזו במאמצים למציאת דרכים כאלה להצלה לאתגר ובדרך האויר. שלוש המדינות, שבהן נתונים היהודים בסכנה לאתגר, הן: עיראק, מצרים וסוריה. מספר היהודים בעיראק הוא 2,500 במצרים — 2,500 ובסוריה — 4,000, בסך הכל — 10,000 נפש. אין זו משימה המצריכה זמן רב מדי להטיס עשרת אלפים איש מארצות ערב ולהעבירם למקלט מיבטחים. אם השליטים הערביים לא ירצו בהתרת הטסתם לישראל, הרי בוודאי שהם יכולים להתיר הטסתם לקנאדה ול"הולאנד", ולארצות אחרות שגילו נכונות לקבלם. כל החלטה אחרת מצד שליטי ערב אין פירושה אלא התעללות וכוננה זידונית לקיים מיכלאות של יהודים, המשמשים כבני ערובה וככלי-רעם לכל פגע. הועדה לזכויות האדם של או"ם חייבת לדון בשאלה דחופה זו בהקדם ובצורה חד-משמעית.

תשעה יהודים חפים מכל פשע שהועלו לגרדום בעיראק — אינם אלא בבואה דבבואה של מה שהיה קורה אילו ניצחו הערבים, ח"ו, במלחמת ששת הימים. לפני זמן מועט הופיע כאן ספר המתאר מקצת ממה שהיה קורה אז. הספר כשלעצמו אינו מוצלח ביותר, אבל ההנחה שעליה הוא מבוסס נכונה היא. שמענו שחלק ניכר מהציבור במערב אירופה, כולל הנוער השמאלני, חדל מזמן לדאוג לישראל, שהוכיחה, כי היא יודעת לדאוג לבטחונה, והחל לדאוג למדינות ערב המובסות ולהתעניין ב"אל פתאח" ושאר ארגוני הטרור ומעלליהם. גדולה מזו: אפילו בגישאות הכושם באמריקה איבדו היהודים לא מעט מן האהדה וניתנה אוזן קשבת להלצה האנטי-שימית לאחר נצחונה המזהיר של ישראל ביוני אשתקד. אפילו רגשות האנטישמיות כלפי היהודים באמריקה, שלא לקחו כידוע חלק פעיל במלחמת ששת הימים, מצאו את צידוקם בדרך זו של הגיון צולע, המשכיח אהדות וממית רגשות. מכיוון שיסוד האיבה חזק מרגשי הרחמים אין להתפלא יתר על המידה, שהתוצאות הן כפי שהנן.

לכן יש להבליט את מעשה התועבה שנעשה בבגדאד, תוך הילולא וחינגא, ולהוקיעו לא כתקרית אלא כחלק משיטה ומ"השקפת עולם" ערבית. צא וראה, שמצרים של נאצר לא גינתה את פסקי הדין של מוות שהוצאו נגד חפים, אלא את הצגת הראווה בכיכר הבירה. ואמנם, השימוש בשיטת "השעיר לעזאזל היהודי" מקובל ואהוד על קאהיר לא פחות מאשר על בגדאד, ואף פסקי הדין של מוות אינם תופעה נדירה בבירת נאצר. הרי אותו נאצר הוא שהכריז זה לא כבר, כי הפגנות הסטודנטים בערי מצרים באביב שעבר אורגנו כולן על ידי "מרגלים

על כך כי הצלה קודמת לתגמול, והיה בדבריו משום תבונת מדינאי ומשום הבלגת מצביא כוחות.

שיחות ארבעת הגדולים

הנשיא ניכסון שינה ממטבע שטבע קודמו והסכים לשיחות ארבע ה' מעצמות על המזרח התיכון. הנימוק שניתן הוא: יש להיות אדיבים לגבי ברית-המועצות וצרפת, כדי להיודע מה רוצים הללו במזרח התיכון — "הבנה הדדית מוגבלת הנוגעת רק לסכסוך הישראלי-ערבי או משהו יותר מזה". במצב הנוכחי שיחות ארבעת הגדולים עלולות להוליך — מיד או כעבור זמן קצר — ללחץ מוגבר על ישראל. עצם העובדה שואשינגטון יכולה להעמיד פנים ולומר, כי חמש הנקודות שפירט נאצר בראיון שנתן לכתב "ניוהויק" עשויות לשמש בסיס לשיחות, ולא עוד אלא שיש בהן משום "גישה מתונה" — אין בה כדי לבשר טובות לבאות. גם אם צדק ריימון אהרן בניתוחו, כי בימינו קשה להטיל על הצדדים "הסדר כפוי", אין להוציא מכלל אפשרות לחץ כבד על ממשלת ישראל (לחץ זה כמיהו ככפיה, בחינת "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני"). עם זאת, יש לזכור, שהנשיא החדש הוא ריאליסטן לגבי רוסייה ומזימותיה, ולא יפקיר את ישראל לזאבים תמורת ניסוחי שווא ערביים שאין כוונתם אלא אחת: להחזיק כאן כן עתה בעקרונות הארטום: "לא הכרה, לא מו"מ ולא שלום".

בסופו של דבר, אין בידו של נאצר להוליך שולל את מישוהו בהצהרותיו, אלא אם כן הלה רוצה להיות מרומה. ואם זה נכון לגבי צרפת וברית המועצות, עדיין אין זה נכון לגבי ואשינגטון, ובפרט לגבי הנשיא החדש, שלא שחח לחלוטין את התורה האנטי-קומוניסטית שהיתה שעשועיו מ-ראשית דרכו המדינית.

זאת ועוד. חמש הנקודות שפירט נאצר בראיון עם "ניוהויק", מלבד מה שהן מאפילות על עניין המעבר בתעלת סואץ לאניות ישראליות (שהרי הוא גורס שאין מעבר סואץ בינלאומי, כי אם מים טריטוריאליים של מצרים) הרי הן סותרות לחלוטין מה שאמר נאצר שבוע קודם. וכה אמר נאצר

10,000 טעונים הצלה

מיום קום מדינת ישראל עלו מעיראק 120,000 יהודים, ממצרים — 80,000 יהודים, מתימן — 70,000, מסוריה — 30,000, מלוב — 35,000, מעדן — 9,000 ומלבנון — 6,000 יהודים. מלבד עשרת אלפי היהודים הנתונים במצור ובמצוק בעיראק, מצרים וסוריה, ישנם עוד 6,000 יהודים בלבנון, 4,000 בלוב ומתי מעט בעדן. בתימן לא נותר אף יהודי אחד. 350,000 יהודים הגיעו לישראל בעשרים השנים האחרונות. רובם המכריע של עולי בבל (עיראק) הגיעו בשנים 1950-1951, דרך קפריסין, בחוסר כל. אלמלא יציאת מצרים ויציאת עיראק ותימן וכל השאר — אי אפשר היה כיום לדבר על כך שאפשר לפתור בקלות את שאלת שארית הפליטה מארצות ערב. לדא' בוננו, אפילו כדי לממש תכנית הצלה צנועה זו דרושים מאמצים עליונים, ויהדות אמריקה חייבת להשתתף בהם. הפגנת עשרים האלף בניו יורק, שנערכה ביוזמת "ועידת הנשיאים", העלתה בזכרונו כמה וכמה הפגנות המונים שלא אורגנו ומאות אלפי יהודים שלא מיחו בימים ובחדשים ובשנים, שבהם היה דם יהודי ניגר כמים בבית המטבחים הגדול של היטלר, זו אירופה. ועל כורחנו אנו שואלים את עצמנו שוב ושוב: איך דלונו מאוד? איך נאלמנו דום? איך לא אמרנו: אל דמי לנו!! דבר אחד למדנו מה השנים האפילות ההן: לא עוד יאן דם יהודי הפקר ולא עוד תידום התפוצה בהניף המרצח גרוינו על אחד מענפיה. נגעה עד לבנו רגישותו של מרכז העצבים היהודי: בישראל! שהרי מדינת היהודים עמדה ועודה עומדת במוקד-הסכנות. אך היא נתונה, בו בזמן במוקד התחושה היהודית והמחאה היהודית. לא היה מעשה תגמול מצד ישראל אחרי מות התשעה. אך הכל — גם משנאינו — ידעו והרגישו, כי יד צה"ל לא תקצר מלהגיע לכל מקום, ואם לא נעשה דבר — משום הדאגה לבטחונם של יהודי עיראק לא נעשה דבר, ועם זאת — הפנקס פתוח והיד כותבת. היה זה שר-ההגנה הישראלי משה דיין, שדיבר

פעם, ובו התנגד ברורות ומוחלטות לכל פתרון של שלום.

שינוי העמדה של מצרים כלפי ארגוני הטרור נובע גם מחוסר האפשרות של צבא מצרים לבצע פעולות מיתקפה גרובות וגם מההסכמה שניתנה ממוסקבה ל"מלחמת הגרילה כלפי התוקפים הישראליים". אין צריך לומר, כי הציוד הרוסי ניתן לארגוני הטרור בלי הגבלות, בפרט שמוסקבה חששה שמה תקדים אותה סין בתחום זה. כוכר גודרוה סין העממת לפני שנים אחדות להכיר ב"ארגון לשיחור פלשתינה" מיסודו של אחמד שוקירי, והדבר עורר חששות במוסקבה, שסין תקנה לה השפעה בארצות ערב על יסוד הטענה, כי "האימפריאליזם האמריקני והרביי זיוניזם הסובייטי יעשו יד אחת במזרח התיכון". ניכר איפוא שמוסקבה שיכנעה את קאהיר, כי ארגוני הטרור יפטרו את ממשלות ערב מן הצורך לעשות מעשה קיצוני ובאופן זה יהיו ממשלות ערב ראויים "להיכנס לטרקלין" של ארבע המעצמות ולהשיג בדרך זו את מטרתן הראשונה, שהיא נסיגת ישראל לגבולות ה-5 ביוני, תוך העלמת מטרתן הסופית: השמדת ישראל.

אולם כדי לשכנע את ארצות הברית, שהעניין הוא דחוף, ושיש צורך בוועידת ארבע המעצמות, כמישאלת פאריס, בכל ההקדם ה"אפשרי, היה צורך בכמה פעולות צבאיות כגון קרב הארטילריה המצרית לאורך התעלה, ואמנם, במידה מסויימת עלה הדבר בידי הערבים והסובייטים לעורר רושם כזה בעולם, והנשיא גיכסון דיבר במסיבת העתונאים הראשונה שלו על הסכנה המאיימת במזרח התיכון והמשיל איזור זה ל"חבית של אבק־שריפה", כאילו כל העולם כולו הדור־נאה ושוכן לבטח, ואין ווייטנאם ו"פואבלו", ברלין ופראג ומירושן הזדיינות אטומי ושאר מרעין בישין, ורק המזרח התיכון לבדו צפוי למלחמה קרובה. משום־מה לא הצליחה ההסברה הישראלית דווקא בתחום זה: היא לא שיכנעה את דעת הציבור בעולם, כי עדיין ידו של צה"ל איתנה לרסן את צבאות ערב, כל אחד לחוד וכולם ביחד, וכי הידיעות היום־

לאסיפה הלאומית בקאהיר: "הדרך היחידה לפתור את בעיית המזרח התיכון היא דרך המלחמה. לא נוותר על שעל של אדמה ערבית ולא נושא וניתן עם אויב היושב על אדמתנו. החזית המלחמתית צריכה לעמוד בראש ההתעניינות שלנו. עלינו להבין כי האויב לא יסוג אלא אם כן נאלצנו לעשות זאת". להלן שלח נאצר איחולי הערצה והוקרה לארגוני הטרור ה"ערביים והבטיה, כי "מצרים תעמיד לרשות ארגונים אלה את מחסני הנשק שלה ללא תנאי".

היתר פעולה לארגוני הטרור

אך נאצר לא הסתפק בזאת. בניגוד לשקרים המופצים ממוסקבה, כי "ארצות ערב קיבלו ואישרו את החלטת מועצת הבטחון מיום 22 בנובמבר, 1967, ואילו ישראל מסרבת לקבלה", הכריז נאצר בסוף יאנואר באזני האסיפה הלאומית, כי לארגוני הטרור יש הזכות לדחות את החלטת מועצת־הבטחון האמורה" במלים אחרות: מדינות ערב ישלמו מס שפתיים להחלטה הזאת, כדי שיוכלו להשיג באמצעות המעצמות נסיגה ישראלית מהשטחים המוחזקים, ולאחר שצה"ל יוחר לגבולות ה-5 ביוני 1967 יוכלו ארגוני הטרור להגביר את פעולותיהם, בלי להכיר כלל באותה החלטה שאינה מחייבתם, שהרי אין הם מייצגים את ממשלות ערב, כי אם את עצמם בלבד. משחק כפול זה הולם אולי את המוסר של נאצר, אך מה דעתן של אמריקה ואנגליה על גישה כזאת? האם אפשר לקבל מעשה הונאה זה כדרך להסדר כלשהו?

יתר על כן, דובר של "אל פאתח" בממלכת הירדן, החוגג את איחודם של ארגוני הטרור תחת פיקודו של יאסיר עראפאת, מפקד "אל פתאח", כבר גילה ברבת עמון כי נאצר הבטיח לצייד את הטרוריסטים בטילים סובייטיים ובתותחים נגד מטוסים, וחברי הארגון האמור יקבלו אימון בבסיסים מצריים. מי יתמה איפא על מסקנתו של ראש ממשלת ישראל, כי נאצר ויתר שליטי ערב לא שינו את מטרתם הסופית, והיא השמדת ישראל. שר החוץ אבא אבן אף הדגיש כי "נאומו הנ"ל של נאצר היה הקיצוני ביותר שהשמיע אי

הישראלית. אבל גם מבחינתה של אמריקה אין זה רצוי כלל, שאניות האספקה והנשק הסובייטיות תקדמנה לשוט לווייטנאם דרך תעלת סואץ ושהצי הסובייטי יקנה לו שביטה בנמלי האוקינוס ההודי ובים סוף. הידיעות האחרונות על התחזקות ההשפעה הסובייטית בתימן הרפובליקנית ובדרום-תימן (עדן והנסיכויות) תוך צמצום השפעתה של מצרים אחרי מלחמת ששת הימים, אינה אלא התחלה של תהליך מחושב מצד מוסקבה להשתלט על מבוואות הים התיכון והאוקינוס ההודי כאחד. העדר תמיכה בישראל מצד אמריקה לעת כזאת: פירושו סיוע עקיף להתפשטות השפעה הסובייטית ולביטול שארית "העצמאות", שמדינות כמו מצרים, סוריה ועיראק עדיין נהנות ממנה בחסות "האח הגדול" הוא הדוב הרוסי.

הנשיא הנוכחי של ארה"ב שימש כסגן-נשיא בימים שאייזנהאואר היטה אוון לעצותיו של ג'ון פוסטר דאליס והביא את ישראל לידי פינוי חצי-האי סיני ורצועת עזה, מתוך ההנחה המוטעית, שהלחצים האמריקניים על ישראל יביאו לידי יציבות במזרח התיכון ולידי התקרבות הערבים לארצות הברית. התוצאה היחידה של קו זה היתה כפיות טובה מוחלטת מצד מצרים של נאצר והכרת טובה כפולה ומכופלת לברית המועצות, בנימוק שאיומי הסרק שלה בטילים אטומיים הם שחוללו את התמורה במזרח התיכון. הפקרת בעלי הברית, בריטניה וצרפת, חיוקו את הלכי הרוח האנטי-אמריקניים שמהם גיוון דה-גול עד היום הזה. אין כל סיבה שאמריקה תתמוך בהסדר כפוי, שממנו עלולות להרוויח רק ברית המועצות וצרפת של דה-גול, זו המוכיחה ברורות, במדיניותה הנוכחית, שהיא מעדיפה הגמוניה סובייטית על פני הגמוניה אמריקנית בים התיכון ובמזרח התיכון כאחד.

יצחק עברי

יומיות על מוקשים, חבלות ואש ארטילריה אינן מעידות כלל על השיגי הטירור הערבי, כי אם להפך: על כשלונותיו ועל העובדה, שאין כל דמיון בין ארגוני הטירור הערביים ובין הווייטקונג; כי הטירור הערבי, עם שהוא מטריד ומתמיד, אין לו גם כיום בסיסים של קבע בתוך תחומיה המורחבים של מדינת ישראל, למרות תפקידיו הנוספים של צה"ל בשמירת הגבולות ובשמירת הסדר, ביהודה ובשומרון, ברצועת עזה וברמת הגולן.

מתינות ותקיפות

עמדת ממשלת ישראל בבעיית המו"מ והגבולות היא בהכרח עמדה מתונה ותקיפה כאחת. מצד אחד מוכרחה עמדתה להיות תקיפה, בעניין עמידה על מו"מ שלום אמתי ולא רק לשם השגת "שביבת נשק" נוספת, או הכרזה של מצב אי-לוחמה, שהוא מצב של לא מלחמה ולא שלום. מצד שני, מוכרחה עמדה ממשלת ישראל להיות גמישה לגבי עניין הגבולות, שהרי לא לשם כיבוש שטחים, כי אם לשם עמידה על הנפש יצא צה"ל למלחמת ששת הימים. ראש ממשלת ישראל אמר זה לא כבר, כי המו"מ לא יהא תופס לגבי שלמותה של ירושלים, ולגבי רמת הגולן אשר בצפון. לגבי כל השאר — פתוחה הדרך למו"מ על שלום, בתנאי שזה יהיה מו"מ על שלום אמתי.

הסדר כפוי — כשלון לאמריקה

ראשית כל חשוב להדגיש, כי הסדר כפוי מן הנמנע שיתקבל על ידי ישראל, ולא עוד אלא שכמוהו ככשלון לאמריקה מבחינה אסטרטגית ומדינית כאחת. טול למשל את עניין עתידו של חצי-האי סיני. המומחה הצבאי הישראלי אלוף מתתיהו פלד קבע זה לא כבר בניתוח יסודי של עניין הגבולות והמו"מ, כי "מדינת ישראל אינה יכולה לדון כלל ועיקר בנסיגה טריטוריאלית מחצי האי סיני". אלוף פלד דן באפשרות זו מן הבחינה